

בס"ד. משיחת* ליל ב' אייר — תפארת שבתפארת — ה'שי"ת.

— יום הולדת כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע —

א. פותחין בדבר מלכות — כפירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ —
 "מיטן רבינס אַ וואָרט":

במאמר דחג הפסח, ד"ה בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים², מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר הטעם שביציאת מצרים נקראו ישראל בשם "צבאות ה'", כיון שהיו אז במדרגת "צבא", שעבודתם היא (לא רק עבודת עבד, אלא) באופן שעומדים על משמרתם מתוך מסירת נפש (משא"כ העבד, שאף שעובד עבודתו ביגיעה רבה, אין זה באופן של מס"נ), ש"שמרו להיות מצויינים³ שלא שינו שמם ולשונם ולבושם⁴, ועמדו על משמרתם בתכלית החזוק".

ושאל אצלי א' (ע"י מכתב), שלכאורה, יש סתירה בענין זה במדרשי חז"ל — שהמאמר ש"לא שינו שמם ולשונם ולבושם" הוא בסתירה להמאמר ש"הללו עובדי ע"ז והללו כו"?

בפשטות יש לומר שאין הכוונה לע"ז ממש, כי אם, לענין השיתוף, שביצי"מ (קודם מ"ת) ה' להם דין של בני-נח שאינם מוזהרים על השיתוף (וכמ"ש בסה"צ להצ"צ מצות אחדות ה'). אבל, בפנימיות הענינים אין זה תירוץ מספיק, כי, לא מסתבר שהכתוב ישבחם בתואר צבא שעומדים על משמרתם במסירת נפש על אמונת ה', בה בשעה שיש אצלם ענין של שיתוף.

ועכצ"ל שבודאי היתה להם אמונה שלימה, וראי' מוכחת, "שלא אמרו היאך נצא למדבר בלא צדה, אלא האמינו והלכו"⁵, אלא, שמצד הסט"א נפלו להם מחשבות זרות נגד האמונה בה', כמבואר בתניא⁶, אבל אין זה מחליש ח"ו את תוקף האמונה שמצד עצם נשמתם.

* הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.
 (1) שיחת ל"ג בעומר תש"ח (לקו"ד ח"ג תקיד, א. סה"ש תש"ח ע' 224. וש"נ).
 (2) קונטרס חה"פ שנה זו (סה"מ תש"י ע' 171 ואילך).
 (3) נוסח הגש"פ.
 (4) ראה מכילתא בא יב, ו. פס"ז וארא ו, לב, יר"ד.
 (5) סד"ה הנ"ל (סה"מ שם ע' 176).
 (6) ראה זח"ב קע, ריש ע"ב. מכילתא בשלח יד, כח. יל"ר שם, כז.
 (7) דרמ"צ נט, סע"ב ואילך. וראה לקו"ש חכ"א ע' 41 הערה 36. וש"נ.
 (8) פרש"י בא יב, לט. וראה פרש"י האזינו לב, יר"ד.
 (9) ספכ"ט (לח, א). ועוד.

דוגמא לדבר: פעם נכנס יהודי לאדמו"ר הצ"צ והתאונן על זה שנופלים במחשבתו ספיקות באמונה. ושאל הצ"צ: ומה איכפת לך? והשיב: "רבי, איך בין דאָך אַ איד!" נענה הצ"צ ואמר לו: "איז דאָך גוט..." ובדוגמא כזאת הי' מעמדם ומצבם של בני ישראל ביצי"מ.

*

ב. בשיחת ל"ג בעומר תש"א (שנדפסה בקונטרס ל"ג בעומר השתא¹⁰) איתא של"ג בעומר הוא בספירת התפארת, תפארת שבתפארת. ופירוש הדברים¹¹, שנוסף על הסדר דספה"ע מלמעלה למטה, מחסד שבחסד עד מלכות שבמלכות, שע"פ סדר זה נמצא שב' אייר (יום זה) הוא תפארת שבתפארת ול"ג בעומר הוא הוד שבהוד, ישנו גם סדר מלמטה למעלה, ממלכות שבמלכות עד חסד שבחסד, וע"פ סדר זה נמצא של"ג בעומר הוא תפארת שבתפארת, והיום — ב' אייר — הוא הוד שבהוד.

ויש לפרש הענין בקצרה:

ספירת העומר שהוא אחר יציאת מצרים — עבודת צדיקים, מלמעלה למטה (משא"כ אלול ותשרי — עבודת בעלי תשובה, מלמטה למעלה)¹². וכונה גנוזה בזה — שע"ז תהי' עליית המטה מלמטה למעלה. ולכן, בגלוי ובפירסום — הוא הסדר דמלמעלה למטה, וגנוז בזה ומקיף עליו — הסדר דמלמטה למעלה (דסדר זה שייך למקיפים¹³).

ותפארת שייך להוד, כי שניהם שייכים ליופי¹⁴. גם ידוע¹⁵ שתפארת שבעליון נעשה כתר לתחתון. כשהעליון מתבונן היופי שיהי' ע"י התחתון — פועל שירצה לירד לתחתון, אף שעדיין אינו שייך אליו. וזה נמשך דוקא בהוד שבהוד שבתחתון, כמבואר בסידור שער הל"ג בעומר¹⁶.

ג. בסידור תורה אור נדפס "הוד שבחסד" ביום כט' בעומר. ותיקן כ"ק אדמו"ר הכ"מ בסידור שלו: "חסד שבהוד".
הכל בהשגחה פרטית¹⁷, ובפרט בענין של תומ"צ.

10) סה"מ תש"י ע' 212. ולאח"ז בסה"ש הערה 1.
11) ראה בהשיחה שם הערה 1. וש"נ.
12) ראה אוה"ת בא ד"ה החודש (ע' רנו ואילך). ובכ"מ.
13) ראה במסומן בשיחה שבקונטרס הנ"ל
14) ראה אג"ק ח"ב ע' שא.
15) עיין לקו"ת שה"ש מז, ד. נא, א.
16) דש, א ואילך.
17) ראה כתר שם טוב בהוספות סקע"ט ואילך. וש"נ.

החילוק שבין שני הנ"ל: נשיא בישראל, בזמן הגלות ובפרט בעקבתא דמשיחא — צריך לכתוב (ראה לקו"ת מסעי¹⁸ בפירוש "ויכתוב משה"¹⁹) החסד שבהוד²⁰.

*

ד. בנוגע לנוסח הפדיון שנותנים לכ"ק אדמו"ר — אילו יישר חילי, הייתי מבטל הנוסח שכותבים "ממקור הרחמים כו" ע"ד מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל", כי:

א) "ע"ד מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל" — הוא ביאור ההיתר על נתינת פדיון לרבי (שלכאורה ה"ז ענין של ממוצע), ע"פ המבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל²¹ בנוגע לאמירת "מכניסי רחמים", ובמילא, אין זה נוגע ושייך לנוסח הפדיון שענינו בקשת רחמים ("אנא לעורר רחמים רבים"), ולא ביאור ההיתר על זה.

ב) ובנוגע להנוסח "ממקור הרחמים" — אין צורך ליתן לרבי "כתובת" מהיכן לעורר רחמים, הוא יודע בעצמו מהיכן לעורר רחמים... ואולי רצונו לעורר רחמים ממדרגה נעלית יותר מאשר "מקור הרחמים".

כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' אמנם כותב נוסח זה²², אבל, זוהי הנהגה שלו, ואין זה ראי' שגם אנו — שלא מבינים בענינים של רבי ("רבי'סקע זאכן") — צריכים לכתוב כן.

— לפני ימים אחדים נכנס אלי א', וסיפר, מתוך התפעלות, שפעם אמר לו כ"ק מו"ח אדמו"ר²³ שעי"ז שיהי' מקושר אליו יהי' מקושר (על ידו) אל מי שהוא (הרבי עצמו) מקושר...

בהיותו בהתפעלות, לא רציתי לקררו, אבל, לאמיתו של דבר, אין זה נוגע לנו (למי הוא — הרבי — מקושר), אנו מקושרים אליו, ובשבילנו אין למעלה מזה ("העכער פון דעם פאָר אונז איז ניטאָ").

וכמו ששייך לומר על אבר גוף האדם ששואב חיותו מהכבד שלו, או גבוה מזה — מהלב שלו, או גבוה יותר — מהמוח של אדם זה; אבל אין מקום לומר ולחשוב אם שואב חיות ממוח של אדם אחר או

18) צא, סע"א ואילך.

22) ראה אג"ק שלו ח"י ע' תלב. ח"י"א ע'

19) מסעי לג, ב.

ד. וראה גם אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ד ע'

20) לשלימות הענין — ראה גם שיחת קמה.

23) ראה שיחת יום ב', אסרוי-חג הסוכות

פסח שני ס"ב ואילך (לקמן ע' 47).

שנה זו (סה"ש תשי" ע' 382).

21) סימן ערה.

לא, כיון שהוא אבר חי, ורוצה להיות חי וגם לא מדולדל ח"ו, וזהו הראש של גוף ואבר זה. וכמו"כ זהו הראש והכתר של דורנו זה.

*

ה. קבלת ההשפעות מנשיא הדור קשורה גם עם חיוב הפרעון, כמו ליה שמתחייב לפרוע ההלוואה להמלוה. וחיוב הפרעון אינו באופן שמשלם החוב ונפטר ("אָפּגעצאָלט און פטור געוואָרן"), אלא, שע"י פרעון החוב נותנים לו עוד בהקפה²⁴, ועד"ז בנמשל, שנותנים לו עוד כחות, ומתחייב לפרוע אותם, וכן הלאה.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה אל תלמידי התמימים, ואמר:)

כאז"א מכם צריך לידע שנתחייב לפרוע לכ"ק מו"ח אדמו"ר עם הכחות העצמיים שלו, בחינת חי' יחידה.

ובהקדמה:

ישנו צד השוה בכל ההשפעות שמשפיע כ"ק מו"ח אדמו"ר — אמירת דא"ח, תשובות על שאלות וכו', ועד לתמיכה כספית וכדומה — שבכל הענינים כולם באה ההשפעה מהכחות העצמיים שלו, חי' יחידה. — שאלו²⁵ אצלי במה התבטאה מעלתו של הרבי לגבי שאר גדולי ישראל? ועניתי: לכל אחד מן הגדולים הי' ענין מיוחד שבו עסק ובו היתה גדולתו, ואילו הרבי עסק בכל הענינים, מהענינים הנעלים ביותר, ועד לענינים הפשוטים ביותר (ובלשון חז"ל²⁶ "דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הוויות דאביי ורבא"), מגילוי רזין דרזין של תורת החסידות, ועד להנחת תפילין, שמירת שבת וכו', ואפילו בענינים גשמיים, כתמיכה כספית, ולכל הענינים כולם הי' מסור ונתון בכל עצמותו, בהחי' יחידה שלו²⁷.

[שאלה זו שאלו שני בחורים (שיש להם סמיכה...), ובשמעם המענה, הוציאו מכיסם פנקס ורשמו המענה, באמרם: עכשיו יודעים אנו מהו הרבי. — "יש להם את הרבי על הנייר"...] —

אמנם, הצד השוה שכל ההשפעות הם מבחינת חי' יחידה הוא מצד המשפיע, אבל בנוגע להשפעה עצמה, וגם בנוגע להמקבלים, ישנם חילוקי דרגות.

24 ע"ד המבואר בקונטרס חי' אלול (27 ראה גם ב"פתח דבר" לקונטרס יבי"ג תמוז שנה זו (סה"מ תשי" ע' 254. לקמן ע' 25) קטע זה נדפס בלקו"ש ח"ב ע' 508-9. 117 ואילך. וש"נ).
25 (26 סוכה כח, א.

ובענין זה יש מעלה מיוחדת אצל התלמידים — שהם מקבלים את החי' יחידה של הרבי, ולכן, נתחייבו גם לפרוע בהחי' יחידה שלהם. ואף שאי־אפשר לדמות הפרעון בהחי' יחידה שלהם לחי' יחידה של כ"ק אדמו"ר, ה"ז ע"ד המבואר בדא"ח²⁸ בענין "בכל מאדך"²⁹, שעם היותו "מאד שלך", ממשיכים עי"ז מאד האמיתי, בלי גבול בעצם.

ו. פרעון החוב בהחי' יחידה מתבטא בתנועה של יציאה מהגבלות — הן ההגבלות שלו ("ארוסיגיין פון די אייגענע הגבלות"), והן (ועאכו"כ) ההגבלות דעניני העולם.

בודאי יש לכאו"א ענינים פרטיים שתובעים מאתו, אבל, ישנו גם ענין כללי השייך לכל התלמידים — שצריכים להיות באופן של הבדלה מעניני העולם, "ונפלינו אני ועמך"³⁰, היינו, שכל תלמיד ותלמיד בעת לכתו ברחוב צריך להיות ניכר עליו שהוא שונה ("עפעס אַנדערש") מהעולם.

— בעת בוא כ"ק מו"ח אדמו"ר לארה"ב היו טענות נגדו (לא על עצם הלימוד, כי אם) על העדר "הסדר" ומשטר ע"פ מנהג העולם שבהנהגת הישיבה. זוהי הנהגה פראית ("אָ ווילדע הנהגה") — טענו נגדו — שמפחיתה ומוזילה ("עס מאַכט ביליג") את ערכה של הסביבה כולה. יהודי אחד — ירא שמים דוקא — כתב לכ"ק מו"ח אדמו"ר שהלימוד בישיבה כשלעצמו טוב הוא, שילמדו אפילו עשרים שעות ביממה, אבל הלימוד צ"ל באופן של סדר, ומה צריכים להתנועע³¹ ("שאַקלען זיך") ולצעוק בעת הלימוד, ולמה לא יקבעו הסדר הנהוג בעולם שכאשר תלמיד א' רוצה לשאול שאלה צריך להורות באצבעו תחילה, וכיו"ב. אבל האמת היא, כאמור, שצ"ל באופן של הבדלה מהעולם, למעלה מהגבלה.

ז. ונתינת־כח מיוחדת ביום זה — ב' אייר:

כ"ק מו"ח אדמו"ר בחר את יום ב' אייר, תפארת שבתפארת, ליום התחלת כתיבת הספר תורה לקבלת פני משיח צדקנו³².

— יש גם מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר מיום ב' אייר תש"ב בענין כתיבת ספר תורה, שאתן אותו כדי להעתיק ולפרסם³³. —

(31) ראה בעה"ט יתרו כט, ו.

(32) סה"ש תש"ב ע' 118.

(33) נרפס בקובץ מכתבים ג' מכתב א'.

ולאח"ז באג"ק שלו ח"ו ע' רפ ואילך.

(28) ראה תו"א מקץ לט, ג ואילך. דרמ"צ

קכב, ב ואילך.

(29) ואתחנן ו, ה.

(30) תשא לג, טז. וראה סה"ש תש"ה ס"ע

72 ואילך.

וע"פ הידוע³⁴ שלכאו"א מישראל יש אות בספר תורה, כמרומז בר"ת ד"ישראל", "יש ששים ריבוא אותיות לתורה"³⁵, הרי, יום ב' אייר, יום התחלת כתיבת הס"ת, הוא ע"ד יום הולדתו, ובמילא גם התחלת עבודתו, של כאו"א מישראל.

ח. ובנוגע לפועל — שהרי אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' העיקר העבודה בפועל — הצעתי שכאו"א יקבל על עצמו ב' דברים:

ענין הא' — בנוגע לעצמו, ובפרט לקבל על עצמו איזה ענין שעל ידו תתחזק התקשרותו לכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

וענין הב' — בנוגע להזולת, לקבל על עצמו לפעול לכל הפחות על יהודי אחד, יהי' מי שיהי', בחור או אברך, לקרבו לכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ולדרכי החסידות, להיות מעמיק בדא"ח ועוסק בעבודת התפלה³⁶.

ט. התחלת הפעולה דקירוב הזולת לכ"ק מו"ח אדמו"ר ולדרכי החסידות יכולה להיות בענינים שונים, כולל גם ע"י סיפור עניני מופתים וכדומה, אבל התכלית צ"ל לקרבו לדא"ח, שזהו ענינו העצמי, חי' יחידה, של הרבי, משא"כ עניני מופתים שאינם אלא ההתפשטות שלו.

עיקר ההתקשרות אינה קשורה עם עניני מופתים וכדומה, ולא עוד אלא שאין צורך ותועלת בזה בשביל ההתקשרות — ובשתי הקצוות: ראיית מופתים אין בה כדי להוסיף, והעדר ראיית מופתים (אם עובר יום, שבוע או חודש, ולא ראה מופת מהרבי) אין בה כדי לגרוע מאומה³⁷. — האמת היא, שאם ירצה יראה שכ"ק מו"ח אדמו"ר התנהג עמו גם בעניני הטבעיים באופן שבכל יום ויום היו עניני מופתים, אבל, אין צורך בזה כלל, וגם לא צריך להתפעל מזה.

— אל³⁸ כ"ק אדמו"ר הצ"צ באה פעם עגונה עם בן אלם כדי לבקש ברכתו, ולא יכלה בשום אופן להכנס להצ"צ, וגם לאחרי שהפצירה בהרבנית — כפי שעשו כל הנשים שבאו להצ"צ — לא הועיל. יעצו לה החסידים שתכתוב שאלתה בכתב, ותתן ביד בנה, ובשעה שאין איש,

הישיבה גופא, שייך וצ"ל ההתעסקות עם הזולת, לעזור ולסייע איש לרעהו (מרשימה פרטית בלתי מוגה).

(37) בהבא לקמן — ראה גם "התמים" ח"ב ע' נו ואילך. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ס"ע שסא ואילך.

(38) ראה אג"ק הנ"ל ע' צג ואילך.

(34) ראה סה"מ תרפ"ט ע' 69, ובהנסמן שם בהערה 420. תש"ו ע' 46. תש"ט ע' 64.

(35) מגלה עמוקות אופן קפו.
(36) ולהעיר, שענין זה הוא לא רק בנוגע לזולת שנמצא במקום רחוק (גם ובעיקר ברוחניות), אלא גם בקירוב מקום, בין כתלי

יכנס בנה ויתחבא תחת השולחן בהחדר שבו מקבל הצ"צ ליחידות, וכשיכנס הצ"צ, יתן לו הפתקא. וכך הוה. וכשנתן הפתקא להצ"צ, א"ל הצ"צ: לך ואמור לאמך שאביך נמצא במקום פלוני, ונושעו שניהם, הבן התחיל לדבר והאשה מצאה את בעלה. וכשיפרו להצ"צ — בהתפעלות — שהבן האלם פתח את פיו באמרו לאמו את המענה של הצ"צ, נענה ואמר: וכי מניין הי' לי לדעת שהבן הוא אלם?! ...!

כשהרבנית של הצ"צ — שהיתה בעלת דעה רחבה (בכלל היו בנותיו של אדמו"ר האמצעי בעלות דעה רחבה) — שמעה סיפור זה, לא התפעלה, וחזרה על דברי זקנה אדמו"ר הזקן: במעזריטש התגלגלו מופתים מתחת לשולחן, אבל, לאף א' לא הי' פנאי להתכופף ולהגביהם... — אמנם, בנוגע להזולת, אם יש צורך, יכולים להתחיל לקרבו גם ע"י סיפור עניני מופתים, אבל התכלית צ"ל לקרבו לדא"ח, כנ"ל.

י. ואם יחשוב מישהו שכאשר יקבל על עצמו (נוסף על עניני העבודה שלו) לעסוק גם עם הזולת, יבזבז זמנו ועי"ז יגרע בעניני העבודה שלו, ועד"ז שאר טענות כיו"ב — אין לחשוש כלל לטענות אלו, כי:

לכל לראש — כשמישהו רואה שחבירו טובע בים, אינו עושה חשבונות כלל, ומשתדל ככל יכלתו להצילו³⁹, ועד"ז בנוגע להפעולה עם הזולת, שכאשר צריכים להצילו לא עושים שום חשבונות.

ונוסף לזה, לא זו בלבד שהפעולה על הזולת אינה גורעת בעבודה עם עצמו, אלא אדרבה, שע"י הפעולה עם הזולת ניתוסף עוד יותר בעבודה עם עצמו, כדרשת חז"ל⁴⁰ על הפסוק⁴¹ "מאיר עיני שניהם הוי" (נוסף על גודל העילוי דהפעולה על הזולת, כמארז"ל⁴² "כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו").

יש לעסוק בשני הענינים: בלימוד החסידות ובעבודה עם עצמו, וגם בהפעולה על הזולת.

לא' האברכים שנכנסו אלי, אמרתי, שצריכים לכבות את השריפה שמשתוללת ברחוב, וכשהשיב האברך, שזהו עסק בשביל בעלי-עסקים וסוחרי יהלומים, ואילו הוא צריך לעסוק בלימוד התורה, ולאחרי שילמד

41) משלי כט, יג.

42) סנהדרין צט, ב. וש"נ.

39) ראה גם סוטה כא, ב.

40) תמורה טז, א.

חמש עשרה שנה יהי' "פוסק גדול בישראל", ואז יהי' במה להתפאר... — עניתי לו: כשיש שריפה לא עושים חשבונות. ומה שדואג שיהיו גם "לומדים", בודאי תתקיים ברכתו של אדמו"ר הזקן ש"לומדים יהיו אצל חסידים". ובמכ"ש וק"ו: ומה "עזי פנים" שאדמו"ר הזקן לא רצה שיהיו אצל חסידים — ישנם, "לומדים" שרצה אדמו"ר הזקן שיהיו — בודאי יהיו.

יא. שמעת⁴³ סיפור מכ"ק מו"ח אדמו"ר אודות אדמו"ר הזקן, שיש בו לימוד והוראה בנוגע להפעולה עם הזולת:

פעם ביוהכ"פ אחר תפלת שחרית, פשט רבינו הזקן את הטלית והקיטל, והלך לקצה העיר, וקצץ עצים ובישל מרק והביא המרק ליולדת שדרה שם.

— ענין זה הוא א' הטענות שהיו על אדמו"ר הזקן, ששאלו למה הוצרך לעשות זאת בעצמו, הרי הי' יכול לשלוח איש אחר. והשיב: בפקו"נ ישנו דין ד"מצוה בגדול"⁴⁴, ולא מצאתי יותר גדול. —

סיפור זה — סיים כ"ק מו"ח אדמו"ר — לא בכל עת היו מדברים אודותיו. הי' זמן שדיברו על זה והי' זמן שלא דיברו על זה, ובודאי שלא רצו לפרסמו.

ואעפ"כ, סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפור זה לי, בידעו "אז איך וועל זיך ניט אַיינהאַלטן" מלספרו ליהודים נוספים, בתוספת ביאור הלימוד וההוראה מסיפור זה.

ויש לבאר תוכן הסיפור בעבודה — שאדמו"ר הזקן פשט המדריגות טלית וקיטעל (דומה למלאך⁴⁵), וזהו טלית וקיטל של אדמו"ר הזקן, וביום הכיפורים, ואחרי התפלה; והלך לבית האחרון שבקצה העיר, סמוך לשדה, שמורה על המדריגה היותר אחרונה בקדושה, שסמוכה לקליפה, "עשו גו' איש שדה"⁴⁶ — בשביל לעזור ליולדת ולולד, היינו, לעשות עוד יהודי ("מאַכן נאָך אַ אידן")⁴⁷.

46 (תולדות כה, כז. וראה אוה"ת עה"פ קמב, ב ואילך).

47 (בהמשך הדברים נתבאר גם תוכן הענין דקציצת העצים, וכן בישול המרק, שהו"ע משקה, בעבודה).

43 ראה תו"מ — רשימת היומן ע' סא. וש"נ.

44 ראה יומא פד, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סשכ"ח סי"ג.

45 (שו"ע אדה"ז או"ח תר"י ס"ט. סתרי"ט ס"ט).

סיפור זה מהווה לימוד והוראה לכל עדת החסידים ע"ד גודל הנחיצות וההכרח בעבודה עם הזולת. ולכן, צריך כאו"א לקבל על עצמו הן בנוגע לעבודה עם עצמו, והן בנוגע לעבודה עם הזולת, לקרבו לתורת החסידות⁴⁸.

---

48) האמת היא שהיו צריכים לצאת לרחובות ולצעוק: געוואַלד אידן! ישנה תורת החסידות, שהקב"ה רוצה שבנ"י ילמדו כדי שמשיח יבוא! (מרשימה פרטית בלתי מוגה).